

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: hybride: wat staat wel en niet in de Tijdelijke wet?

Eerste ervaringen

Een digitale vergadering

Inmiddels zijn in veel gemeenten de eerste ervaringen opgedaan met de Tijdelijke wet beraadslagingen en besluitvorming. De techniek was niet zelden de spelbreker óf juist de spelmaker. Rode draad werd gevormd door de vraag of de Tijdelijke wet ruimte biedt voor (wat wordt genoemd) hybride vergaderen. Hierover verschillen de meningen.

Hybride – het begrip

Wat is hybride eigenlijk?

Nadat ik mijn rijbewijs haalde, was ik de trotse eigenaar van 19 auto's. Komende week haal ik nummer 20 op bij de dealer, tegen inlevering van nummer 19. Het wordt mijn 4^e hybride.

Onder de motorkap zitten twee motoren: een verbrandingsmotor en een elektrische motor.

Laatstgenoemde motor wordt opgeladen door vrijkomende energie bij het remmen en loslaten van het gaspedaal.

Hoe dat technisch in zijn werk gaat zal de bestuurder een zorg zijn. Als hij maar van A naar B komt.

In een raadsvergadering moeten de deelnemers ook van A (agenda) naar B (raadsbesluiten) gaan.

Gemeentewet en Tijdelijke wet bevatten hier een aantal bepalingen voor.

Die laten de raad ook de nodige ruimte voor eigen invulling, in de vorm van het door hemzelf vast te stellen Reglement van Orde (artikel 16 Gemeentewet).

Dat laatste valt positief te waarderen, want elke gemeenteraad is immers een weerspiegeling van de eigen en unieke “couleur locale”.

Tijdelijke wet kent het woord “hybride” niet

De met stoom en kokend water (nogmaals: hulde) tot stand gebrachte Tijdelijke wet kent een drietal bepalingen die moeten worden nageleefd om te kunnen spreken van een rechtmatige digitale raadsvergadering. Zie artikel 2.3 lid 2.

In het eerste lid is daarnaast vastgelegd dat de vergadering “*door de bevolking op afstand middels een live-verbinding kan worden gevolgd*”. Leuk stukje Germanisme overigens, in een Nederlandse wet. Maar dat terzijde.

Er staat onder meer te lezen: “*ieder lid moet afzonderlijk digitaal toegang hebben tot de beraadslaging en stemming*”. De Memorie van Toelichting werkt dit nader uit:

“*Op grond van dit wetsvoorstel kan een gemeente (..) zelf besluiten hoe invulling te geven aan digitale besluitvorming, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden: (..) ieder lid moet gegarandeerd beschikken over de technische mogelijkheden om toegang te hebben tot de beraadslaging en stemming. (..)*”

Het voorschrift van toegang voor iedereen betekent alleen dat iedereen over de technische middelen moet beschikken om deel te kunnen nemen.”

Wat is “afzonderlijk digitale toegang”?

Dit alles wordt in de praktijk en de landelijk gegeven adviezen tamelijk ruim uitgewerkt. Naar mijn opvatting té ruim.

Er wordt stellig verkondigd dat afzonderlijke toegang via een gezamenlijke verbinding niet zou zijn toegestaan. Met die gezamenlijke verbinding wordt dan kennelijk bedoeld op de wifi in de raadzaal. Deze beperking staat evenwel noch in de Tijdelijke wet noch in de Toelichting.

De stelling wordt onderbouwd met een verwijzing naar het beginsel van “equality of arms”. Oftewel: iedere deelnemer moet in vergelijkbare omstandigheden aan de digitale raadsvergadering deelnemen.

Daarmee zou zich niet verdragen dat een deel van de raad digitaal en een deel in de raadzaal deelneemt. Dat laatstgenoemden dit doen vanachter hun eigen laptop of tablet doet kennelijk niet ter zake.

Onrechtmatige besluiten?

Het verst gaan degenen die beweren dat een raadsvergadering en elk daarin genomen besluit onrechtmatig is als een deel van de raadsleden zich in de raadzaal bevindt. Een wettelijke grondslag voor deze bewering ontbreekt.

Mijns inziens wordt de soep lang niet zo heet gegeten.

Zolang wordt voldaan aan de voorwaarden in de Tijdelijke wet en (met name) de vergader- en stemquora uit de Gemeentewet is er geen vuiltje aan de lucht. De wetgever heeft elke gemeenteraad immers de ruimte gegeven om zelf in te vullen hoe hij invulling geeft aan digitale besluitvorming!

Wat onder “afzonderlijk toegang” wordt verstaan maakt de wetgever niet duidelijk. Ook niet in de toelichting.

Dan moet de zaak niet onnodig ingewikkeld worden gemaakt, nog wel in een periode waarin we ons al op tal van fronten moeten behelpen.

Sterker nog: de toelichting maakt duidelijk dat een gemeente(raad) zelf kan besluiten hoe hij invulling wil geven aan digitale besluitvorming. Mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Eén hiervan heb ik er hierboven uitgelicht: afzonderlijk digitale toegang.

Het raadslid

Laat elk raadslid vooral zelf bepalen vanaf welke locatie hij het liefst aan de digitale raadsvergadering deelneemt. De meesten doen het vanuit huis, maar waarom zou een fractie niet bij elkaar in een leeg restaurant of schouwburg kunnen gaan zitten? In een grote zaal voorzien van wifi.

Of in de fractiekamer van het gemeentehuis, voorzien van wifi.

Als de raadzaal is bestemd voor de voorzitter, griffier en eventuele verdere ondersteuning, horen daar in beginsel geen raadsleden bij. Als de zaal zich er echter voor leent om raadsleden verspreid over de tribune te laten plaatsnemen van waaruit zij aan de vergadering deelnemen: wat is dan het probleem? Zolang elke deelnemers aan de vergadering participeert vanachter zijn of haar beeldscherm is er staatsrechtelijk niets aan de hand.

Gepast hybride

Een hybride vergadering kan dus in beginsel uit oneindig veel mogelijkheden bestaan. Een categorale afwijzing ervan op basis van niet in de wet voorkomende gronden doet tekort aan de bedoeling van de wetgever en miskent de autonomie van elk(e) gemeenteraad(slid) op dit gebied.